Kockázatos módja a pénzszerzésnek a vagyonadó, amire a Tisza-kormány készül

HVG.HU, 2026. június 11.

„A vagyonadót a nagy jövedelemkülönbségek alkotmányosan is igazolják” – véli egy ismert jogtudós Németországban, ahol ez az adó három évtizede éppen alkotmányossági aggályok miatt szűnt meg. A magyar változat most készül, és az első szakvélemény szerint „rosszul céloz”, ráadásul nem is a leghatékonyabb módja az állami bevétek növelésének.

Amennyiben pontos a Forbes magazin becslése, amely szerint Mészáros Lőrinc vagyona 1750 milliárd forint körül van, Orbán Viktor felcsúti barátjának nagyjából 17,5 milliárd forint adót kellene fizetnie, ha már érvényben lenne az a törvény, amely az egymilliárd forint feletti vagyonokat egyszázalékos adóval sújtja. Ez persze csak becslés, a Tisza Párt vagyonadó-tervezete várható hatásának szemléltetése. Kérdés továbbá, mi történik ezzel a vagyonnal, amíg az adóztatására vonatkozó törvény életbe lép, nem próbálja-e meg a tulajdonosa más országba menekíteni.

E manőverrel azonban a most formálódó közterhet elvileg nem lehet megúszni, mivel a magyar milliárdosok külföldön tartott eszközei is adókötelesek lesznek. Ahhoz, hogy a vagyonuk elveszítse adóköteles jellegét, vissza kellene adniuk a magyar állampolgárságot, és másikat kellene kiérdemelniük, szerezniük vagy vásárolniuk, illetve másik országba költözniük – olyanba, amely nem adóztatja a vagyont. Az Európában létező vagyonadótörvények azonban a vállalkozói és a belföldön befektetett vagyon külföldre vitelét is igyekeznek megakadályozni egy úgynevezett exitadóval, amelyet a más országba telepíteni szándékozott eszközök nem realizált profitjára, hozamára vetnek ki.

A vagyonadó egyik kulcskérdése az adóköteles határ megállapítása. Ahol ez alacsony, ott sokan bajlódnak a bevallásával, és előfordulhat, hogy az adminisztráció és az ellenőrzés többe kerül, mint amennyi befolyik belőle. Az alacsony adóköteles határt általában alacsony kulccsal kombinálják. Tovább bonyolítja a helyzetet, ha az adó sávosan progresszív, azaz ahogy nő a vagyon, úgy emelkedik a kulcs.

Más a helyzet, ha az adófizetési kötelezettség csak a csúcsjövedelmeknél lép be, ám viszonylag magas kulccsal. Ilyenkor kifejezetten az ultragazdagok vagyonának állami megdézsmálása a cél. Csakhogy a tapasztalatok alapján az ő védelmi erejük a legerősebb, az adóoptimalizálásra elérhető teljes arzenált képesek mozgósítani.

A Tisza Párt első vagyonadó-tervezete az ötmilliárd forint fölötti jövedelmek megcsapolásának lehetőségét villantotta fel, ám ezt idővel lejjebb vitte; az adóköteles határ a jelenlegi ígéretek alapján egymilliárd forint. A nemzetközi gyakorlattal összevetve

ez a magas küszöbértékek közé tartozik, és feltehetőleg nem tartalmazza majd annak az ingatlannak az értékét, amelyben az adó alanya életvitelszerűen lakik.

Az egyszázalékos kulcs pedig a norvég vagyonadóéval vetekszik.

A magyar jogszabály előkészületeinek kormányhatározatban rögzített határideje június 5. volt, ám az első változat részleteivel csütörtökön áll elő a kormány. Bár a nyilvános viták még el sem kezdődtek, azok egyik első élharcosa már bejelentkezett.

A Blochamps Capital ügyvezetője, Karagich István szerint „az egymilliárd forintos küszöb szakmailag rosszul céloz”, mert több tízezer magyar háztartást érintene: azokat, „akiknek a vagyona látható, itthon van, működik, és sok év alatt sokszor, sok formában adóztak már”. Szerinte az adóköteles szintet tízmilliárd forintnál kellene megállapítani,

„Ez a határ sokkal közelebb állna ahhoz, amit a közvélemény valódi nagyvagyonnak gondol.”

A vagyonadó bevezetése az új kormány egyik legnehezebb erőpróbája lesz. Szakmai szempontból pedig az a fő kérdés, hogy újabb politikai termék kerül-e be az adó- és jövedelempolitikai rendszerbe – a rezsicsökkenés, az egykulcsos adó, a gyermekes anyák adómentessége és a 14. havi nyugdíj mellé –, vagy olyan új eszköz, amely valóban alkalmas a kirívó vagyoni különbségek mérséklésére.

Ha a költségvetési bevételek növelése a cél, garantáltan gyorsabb és olcsóbb megoldás lenne a társasági adó Európában kirívóan alacsony, 9 százalékos kulcsát emelni vagy az egykulcsos személyi jövedelemadóban a progresszivitást visszaállítani, elnyújtott, szerényen emelkedő sávhatárokkal.

Utóbbi alkalmas a jövedelmi különbségek részleges mérséklésére, de a vagyoni olló szétnyílását nem állítja meg. Ez pedig kétségkívül valós érv valamiféle vagyonadó mellett. A helyzetet bonyolítja, hogy a vagyonadóhoz fűződő érzetek könnyen keverednek a kormány vagyonvisszavételi törekvéseivel, a politikusok vagyonnyilatkozatának napirendre vett kibővítésével vagy – Magyar Bálint exminiszter, szociológus szavaival – a maffiaszerűen megkaparintott jövedelmek utólagos megcsapolásával. Holott az utóbbira nem a vagyonadó a megoldás, az illegálisan vagy korrupcióval szerzett jövedelmek lefülelésének fő felelőse a rendőrség és az ügyészség.

A vagyonadó magyar változatának bevezetése előtt nem túl biztató, hogy annak európai mutációi nem számítanak sikertörténetnek. Jelenleg mindössze három országban (Spanyolország, Svájc és Norvégia) vetnek ki ilyen adót a magánszemélyek vagy a házastársak teljes belföldi és külföldi vagyonára, amelyet a hitelekkel, adósságokkal csökkenteni lehet. Hét országban viszont már megszüntették.

Németországban például 1995-ben az alkotmánybíróság kimondta, hogy bár a vagyon megadóztatása nem ellentétes az alaptörvénnyel, az egyes vagyontárgyak értékelése egyenlőtlen, emiatt sérül az adóigazságosság és a törvény előtti egyenlőség elve. Ezért felfüggesztették, és máig nem született a kifogásokat orvosló új változat. Franciaországban a szolidaritási jelzővel ékesített vagyonadót 2017-ben ingatlanadóra egyszerűsítették, hogy lezárják a tehetős magánszemélyek és cégtulajdonosok tőkemenekítését.

A rossz tapasztalatok ellenére mindkét országban továbbra is napirenden van az általános vagyonadó kérdése, Franciaországban inkább dézsmajelleggel, az ultragazdagokat állítva célkeresztbe, Németországban pedig a társadalmi igazságosság és az adóteher-viselési képesség jegyében.

A létező megoldások a helyi sajátosságokat ötvözik az általános alapelvekkel. Spanyolországban az autonóm közösségek és az állam is kivethet vagyonadót, ezek érdekessége, hogy mindkettőt átmeneti jelleggel hirdették meg. Jellemző, hogy az előbbi 1977 óta létezik, személyenként 700 ezer eurós (közel 250 millió forintos) vagyon fölött lép be, a kulcsa 0,2 és 3,5 százalék között változik. Ezt egészítette ki 2022-ben a nagy vagyonok szolidaritási adója, ennek kulcsa három- és ötmillió euró között 1,7, öt- és tízmillió euró között 2,1, afölött 3,5 százalék.

Norvégiában az állam és a helyhatóság az előbbi túlsúlya mellett megosztja a vagyonadót, amelynek alapja személyenként 1,9 millió, családonként 3,8 millió koronánál (nagyjából 61, illetve 122 millió forintnál) kezdődik. A kulcs 21,5 millió koronáig (688 millió forintig) 1 százalék, fölötte 1,1 százalék.

Svájcban a vagyonadót az egyes kantonok állapítják meg, nagy különbségekkel. E közterhet a házastársak egyénenként vagy együttesen, összevonva is fizethetik, előbbi esetben a vagyont fele-fele arányban megosztva, ám a törvény a házasság előtt megszerzett és dokumentált különvagyon létezését elismeri. Más kérdés, hogy az összevontan adózó házastársak Svájcban például rosszabbul járnak, mint azok, akik egyénileg vallanak be. Bizonyos értékhatárig a vagyon mentes az adó alól, a bruttó vagyont a hitelekkel és a kötelezettséggel csökkentik, az életvitelszerűen lakott otthon egyáltalán vagy részben nem számít bele az adóalapba, és világszerte valamennyi vagyontárgyra kiterjed.

A vagyonadókkal szembeni gyakori kritika éppen a vagyontárgyak értékelésének különbözőségéből és bizonytalan meghatározásából adódik.

Ha az egyes vagyoni eszközöket nem azonos mérce alapján veszik be az adóalapba, az valóban piactorzító hatású lehet, befolyásolhatja a befektetések irányát és jellegét.

Magyarországon a Bajnai-kormány vagyonadó-kísérlete is azon bukott el, hogy annak ingatlanos ágát az Alkotmánybíróság 2010. januárban elkaszálta, mert a forgalmi érték megállapítása körül bizonytalanságokat feltételezett. A reális alkotmányossági aggályokon kívül a másik fő kritika, hogy a vagyonadó elől több országból elmenekültek a gazdag családok – épp azok, akiktől a legtöbb bevételt remélték a politikusok. Ez történt Norvégiában, amikor 2022-ben a balközép kormány 1 százalékról 1,1 százalékra emelte a vagyonadót. Válaszul rövid idő alatt harminc szupergazdag família települt át, együttesen közel 600 milliárd norvég korona hagyta el az országot – főleg Svájcba.

Ez a reakció az első pillantásra alacsony adókulcs-növekedés ellenére is érthető, hiszen egy nagy vagyon 1,1 százaléka is jelentős összeg, és ha az adóköteles eszközök nagy része működő tőke, a vagyonadó megfizetéséhez osztalékot kell kivenni, az pedig közel negyven százalékkal adózik. Svájcban a vagyonadó mértéke alacsonyabb, és ottani lakosként az osztalékra kivetett adót vissza lehet igényelni.

A túladóztatásnak persze lehet törvényi akadálya, Spanyolországban például a fizetendő vagyonadó nem haladhatja meg az adózó adóköteles jövedelmének 60 százalékát. A vagyonadó melletti fő érv ugyanakkor a társadalmi egyenlőtlenségek durva növekedése. A Német Gazdaságkutató Intézet felmérése szerint például a lakosság felének nincs számottevő, megadóztatható eszköze, a legvagyonosabb egy százalék birtokolja a vagyon 35 százalékát, ezen belül 0,1 százalék az ötödét, és az ő eszközeik produkálják a legnagyobb hozamot.

Míg a kevésbé tehetősek általában alacsony hozamú, biztonságos befektetésekre vállalkoznak csak, a gazdagok bátrabban kockáztatnak és többet nyerhetnek; vagyis a jövedelmi egyenlőtlenségeket a vagyon hozama tovább feszíti. Másutt is hasonló a helyzet, így Magyarországon is, ahol a legkönnyebben belátható képlet szerint a 2022–2023-as inflációs hullám elszegényítette az alacsony jövedelműeket, az inflációt meghaladó kamatozású állampapírok viszont felturbózták az eleve nagy vagyonokat, amelyeket a tőzsdei hozamok, lakáspiaci befektetések is gyarapítottak.

„A vagyonadót a nagy jövedelemkülönbségek alkotmányosan is igazolják” – érvel az újabb próbálkozás mellett Alexander Thiele német jogtudós, aki 17 társával együtt az Alternatíva Németországért (AfD) szélsőséges párt betiltását szorgalmazta az alkotmánybíróság előtt. A túlzott egyenlőtlenségek a demokratikus rendet fenyegetik – figyelmeztet. Ehhez a korábbi tapasztalatok alapján azt lehet hozzáfűzni, hogy a rosszul célzott, jogbiztonságot sértő vagy kifejezetten dézsmaszerű, ad hoc vagyonadó olyan politikai kockázatokkal jár, amely kikezdheti megalkotója szavazótáborát. Egyúttal a beruházást, fejlesztést fontolgató magyar vállalkozókat is sújthatná, például akkor, ha az adófizetési kötelezettségüknek csak a cégből kivont osztalékkal képesek eleget tenni. Utóbbi esetben az adó a gazdaság növekedésére, a foglalkoztatásra is visszaüthet.

https://hvg.hu/360/20260611_vagyonadovaltozatok-alkotmanyos-aggalyok-kuszobok-es-kulcsok-csucskiserlet-hvg